

Lente 2019

Kleefkruid

*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid.*

Contactblad IVN Raalte

Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord	4
Jaarverslag 2018 werkgroep Educatie	5
Jaarverslag 2018 werkgroep Gierzwaluwen	7
Jaarverslag 2018 werkgroep Kerkuilen	9
Jaarverslag 2018 werkgroep Wilgen knotten	9
Jaarverslag 2018 werkgroep Steenuilen	10
Jaarverslag 2018 werkgroep Watervogels	14
Jaarverslag 2018 werkgroep Nestkasten	18
UITNODIGING ALGEMENE IVN LEDENVERGADERING	19
Verslag IVN jaarvergadering 20 maart 2018	20
Jaarverslag 2018 werkgroep Wilde Planten	23
In memoriam Bertus Grootenhuis	25
Lezing door de vlinderstichting	26
Alarm en gekrijs aan de Nachtegaal	27
Tilia tomentos varsaviensis	29
De paddenstoelen van 2018	30
Weidevogelbescherming Raalte zoekt	32
Meer over de werkgroep Watervogels	34
Invloed van droogte op orchideeën in het Hoge Broek	35
Noorderlicht	36
Bestuur en coördinatoren	39
Programma van IVN Raalte	40

foto: Pascal Hendriks

zandhagedis

Colofon

Kleefkruid

Kleefkruid is het contactblad voor leden en donateurs van IVN Raalte, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid. Kleefkruid verschijnt 4 maal per jaar.

Redactie:

Reni Sterkman
Marie-José van Beurden
Westdorplan 16
8101 BE Raalte. tel. 353751
kleefkruid@outlook.com

Contacten adverteerders:

ivnraalte@gmail.com

Lay-out:

Jos Harink
De Spinde 37
8102 LA Raalte. tel. 362944
j.harink@gmail.com

Contributie

Leden: € 17,50; jonger dan 18 jaar of tweede lid binnen een gezin: € 7,--.
Contributie jeugdleden: € 7,--.
Donateurs: € 10,--.

Machtiging:

Het bestuur vraagt leden die IVN nog geen machtiging hebben gegeven voor het automatisch overmaken van de contributie, contact op te nemen met het secretariaat.
Bankrek: NL06 RABO 035 45 71 710

De meest actuele informatie staat op onze website:

www.ivn.nl/afdeling/ivn-raalte

Wil je Kleefkruid voortaan graag digitaal ontvangen?

Mail dan naar:

ivnraalte@gmail.com

Onder vermelding van:
naam, adres en mailadres.

Dan kunnen de gegevens genoteerd worden in de ledenadministratie.

**Kopij voor
volgende kleefkruid**

**inleveren
vóór 3 juni 2019
bij M.J. van Beurden
kleefkruid@outlook.com**

Voorwoord

Vergrijzing?

Voor mij ligt een kleefkruid van 2009. In het voorwoord oppert de toenmalige voorzitter Georg Soetens zijn zorgen over de vergrijzing van onze vereniging. Ook bij mijn aantreden, enkele jaren geleden, beangstigden mij dezelfde gevoelens. Zouden we het nog wel kunnen trekken in de toekomst?

Maar dan verschijnen er toch twee lichtpunten aan de horizon. Het eerste is het planten van onze IVN boom. Bij het aanschouwen van deze door de gemeente geschonken boom, een linde, besepte ik dat deze boom symbool staat voor een lang leven. Linden kunnen een hoge leeftijd bereiken. Ze bezitten een groot herstellingsvermogen. Ze beschikken over veel worteluitlopers, die na beschadigingen of omvallen van de hoofdstam weer uit kunnen groeien tot nieuwe bomen. Dus vernieuwing is altijd te verwachten.

En het tweede lichtpunt. In het Paradijsvogelsmagazine (alleen de titel al) staat een opmerkelijk bericht: 50+ vrouwen voelen zich gemiddeld 13 jaar jonger.

Hoe ouder mensen zijn, hoe groter de gevoelsmatige afstand tussen de echte en gepercipieerde leeftijd: vijftigers voelen zich gemiddeld 10 jaar jonger, zestigers 15 jaar en voor zeventigplussers is dat verschil ruim 18 jaar. Je bent dus in goed gezelschap wanneer je in de spiegel kijkt en je je afvraagt waar die veertiger is gebleven die nog in je hoofd zit.

Laat ik maar aannemen dat dit ook voor mannen opgaat. Dan hoeven we ons geen zorgen te maken. Mannen en vrouwen met grijze haren zijn dus net zo actief als de vijftigers met een volle bos haar. Gezien de gemiddelde leeftijd van onze leden zijn we dus zeker 15 jaar jonger. Dus van vergrijzing is nog geen sprake. Oftewel leeftijd speelt geen rol. Belangrijk is hoe actief je kunt zijn.

Jullie voorzitter,
Jan Hendriks

Foto: Diny
Heidenrijk

Jaarverslag 2018 werkgroep Educatie

Met natuureducatie, lezingen en excursies, laat IVN Raalte kinderen, volwassenen en ouderen de natuur van dichtbij beleven.

Zondag 7 januari was weer de jaarlijkse “uitwaai “ winterwandeling, dit jaar voor de 22e keer. Het was echt een uitwaaiwandeling, want er was een koude wind.

Start en finish waren, zoals altijd, bij het Landbouwmuseum in Luttenberg. Er waren 3 routes uitgezet van 5 km, 12 km en 18 km in de prachtige omgeving van Luttenberg. Met 512 wandelaars een leuk resultaat. In verband met het 700 jarig bestaan van Luttenberg, werd in de beschrijving van de routes van de wandelingen het thema meegegeven: “Luttenberg 700”.

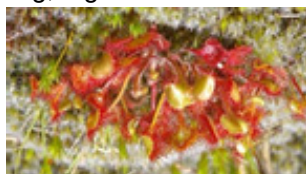
Zaterdag 23 februari

In februari gaan we sinds een aantal jaren met zoveel mogelijk leden en niet-leden met zaag en schop aan de slag in het Boetelerveld om er dennenopslag te verwijderen. Een heerlijk actieve morgen met soep op het eind!

Zondag 6 mei en zondag 19 augustus

Voor de voorjaarswandeling in het Boetelerveld op 6 mei was weinig belangstelling, 2 gidsen en 2 IVN-ers. Jammer, want het was schitterend weer!

De gentiaanwandeling in het Boetelerveld op zondag 19 augustus trok meer belangstelling. Ook toen was het mooi weer, maar dat was het vrijwel de gehele zomer. Er waren veel gentianen te zien, en ook veel ronde zonnedaauw.

Vrijdag 18 mei

Op vrijdag 18 mei was de jaarlijkse vleermuizenexcursie, dit keer met 9 deelnemers. Bij de vijvers van de Drostenkamp werden met behulp van een batdetector de vleermuizen opgespoord. Een geslaagde excursie, waarbij het wel opviel dat er geen kinderen aanwezig waren.

Vrijdag 24 augustus

Op vrijdag 24 augustus presenteerden de werkgroepen zich op de Boerenmarkt tijdens de Stoppelhaene. Omdat IVN Raalte dit jaar 25 jaar bestaat, hadden we een extra grote kraam. Door de vele werkgroepen was het een kleurig geheel. Veel belangstelling bij de vaasjes met bloemen, waar men de juiste naam bij moest plaatsen; en het was alweer prachtig weer.

Zondag 7 oktober

Voor de jaarlijkse paddenstoelenwandeling kwamen zo'n 15 volwassenen en 7

kinderen naar het Relae. Het was al geruime tijd droog geweest en onze gids André Houter was niet erg optimistisch aan het begin van de wandeling; er waren niet veel paddenstoelen te zien. Eenmaal aan de wandel konden (met name de kinderen) veel leuke paddenstoelen vinden, niet spectaculaire grote, maar wel de moeite waard.

Vanwege het 25 jarig bestaan van IVN Raalte zijn verschillende activiteiten georganiseerd in 2018 door een speciale werkgroep.

- 25 mei:** uitstapje naar de Wieden en Weerribben voor IVN leden.
31 mei : 105 leerlingen uit groep 7 en 8 van basisschool de Korenbloem deden 5 natuuropdrachten rondom de vijvers in de Drostenkamp
27 november: presentatie Nico de Haan in Het Hoftheater

Nico de Haan, vogelkenner en vogelbeschermmer

Hondemotsweg 40
8101 NJ Raalte
0572 39 16 74
info@overesch.nl
www.overesch.nl

Jaarverslag 2018 werkgroep Gierzwaluwen

Het gierzwaluwenseizoen, normaal van rond 1 mei tot eind juli/ half augustus, was dit jaar wat korter. In Raalte werden de eerste gierzwaluwen pas gezien op 17 mei en de grote groepen waren in de 2e helft van de maand juli al weer vertrokken. Wellicht hebben weersomstandigheden tijdens de komst vanuit Afrika hen parten gespeeld? Mede hierdoor en mede ook door onderbezetting van tellers, kunnen we dit jaar geen voldoende betrouwbare cijfers over 2018 geven. Toch hebben we wel een redelijke schatting van de aanwezige invliegers in de bekende wijken van Raalte.

Welnu:

- * in de wijk Westdorp is onze schatting ongeveer 30 invliegers.
- * In Raalte-dorp is een nieuwe locatie gevonden, wellicht daar ook nog meer!
- * In Raalte- Noord is het aantal naar ons idee sterk groeiend de laatste jaren.
- * een grove schatting rond beide zijden van het Overijssels Kanaal wellicht rond de 80!
- * In Raalte –Zuid rond de Spinde en De Deel ongeveer 70.
- * In de Rozenstraat broedden er dit jaar in de neststenen 8 paren, een lichte groei vergeleken bij 2017.
- * In de Iepensingel en omgeving, zijn we te weinig geweest, maar de schatting is toch wel rond de 10.

Van veel bewoners hoorden we verhalen over grote aantallen gierzwaluwen, vooral tijdens de trek.

Tijdens de Stöppelhaene was er, in het teken van het 25 jarig bestaan van ons IVN, een mooie stand, waar ook de gierzwaluwenbescherming prominent in beeld was, met een mooie presentatie van de hand van ons werkgroep lid Karin in 't Veld. Tevens hebben we kennis gemaakt met Arnold van der Staak, een nieuw werkgroep lid; van harte welkom Arnold, wij zijn blij met jouw belangstelling en kennis.

Ook zijn wij dank verschuldigd aan veel IVN leden, voor de bijdrage en hun enthousiasme; vooral ook van Hein Kogelman: hij attendeert ons ook op locaties van gierzwaluwen in Mariënheem en Heino.

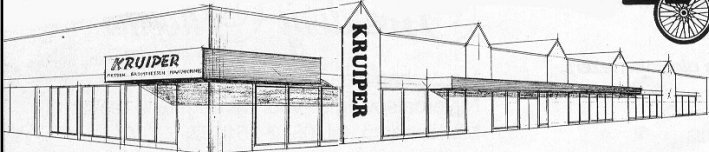
In het jaar 2019 start Salland Wonen met een groot-scheeps onderhoud aan de vele huurwoningen in Westdorp. We hebben hen gewezen op de aanwezigheid van gierzwaluwen, hier en daar in het gebied; zij bleken hieromtrent binnenkort al overleg te hebben gepland met de gemeente en zijn zich terdege bewust van de geldende bepalingen van Natuur en Milieu en de regels van het Bouwbesluit, voor zover van toepassing. Ze gaan daar zeker rekening mee houden en in het gebied veel nestgelegenheid bieden aan de aanwezige broedvogels!

Coördinator gierzwaluwbescherming,
Jan van Dam

2500 m² fiets- bromfiets- en tuinplezier!

KRUIJER
Fietsen
Bromfietsen
Tuïnmachines
Tel. 362800
Aakstraat 15
Raalte

Jaarverslag 2018 werkgroep Kerkuilen

Zoals onze kerkuilenwerkgroep reeds vermeldde in het herfstnummer van kleeftkruid, was 2018 geen echt goed kerkuilen jaar. Zij kwamen slechts 13 broedparen tegen, tegenover 23 in 2017. Dit had o.a. te maken met de muizenstand, die in 2018 veel lager was.

De uilen spelen hier direct op in:

Een slecht muizenjaar betekent minder broedparen en kleinere nesten. Om de drie à vier jaar, is er een piek in de muizenstand en dat betekent ook een goed kerkuilenjaar. Hoe het waarschijnlijk komt dat de muizenstand zo wisselt, kunt U lezen in het verslag van Paul Uijtenboogaart, Jan Legebeke en Gerard van den Enk (kerkuilenwerkgroep) in "Kleeftkruid herfst 2018".

Marie-José van Beurden

Jaarverslag 2018 werkgroep Wilgen knotten

We vinden het erg jammer dat 3 leden, om gezondheidsredenen, de knotgroep moesten verlaten. Maar het heugelijke feit is, dat zich 6 nieuwe knotters hebben aangemeld, zodat ons ledental is toegenomen.

We zijn dit winterseizoen op 6 locaties geweest, waar we in totaal 110 wilgen hebben geknot. Op één adres hebben we ook nog fruitbomen gesnoeid en op een andere locatie hebben we divers snoeiwerk gedaan.

In totaal hebben 74 knotters dit karwei geklaard in 294 uur.

Jos Tutert en Jan Kerkdijk

Jaarverslag 2018 werkgroep Steenuilen

De afgelopen jaren lijken de steenuilen in de gemeente Raalte goede en slechte jaren af te wisselen. Na een iets minder jaar in 2017, was 2018 dan ook een uitstekend jaar, met grotere legfels en meer uitgevlogen jongen. Het aantal gelegde eieren per legfel was een van de hoogste van de afgelopen 10 jaar en daarmee bijna op het niveau van de periode voor 2010. Het aantal uitgevlogen jongen per legfel was, op het recordjaar 2014 na, zelfs het beste in onze reeks.

Cijfers

Tabel 1: 2018 in cijfers

Aantal nestkasten	92
Aantal bezette nestkasten	41 (nestkasten met spreuwen niet meegerekend)
Aantal nestkastbezoeken	194
Gereden kilometers	877 (geschat)
Gelegde eieren	178
Geringde jongen	126
Uitgevlogen jongen	125
Geringde volwassen vogels	12

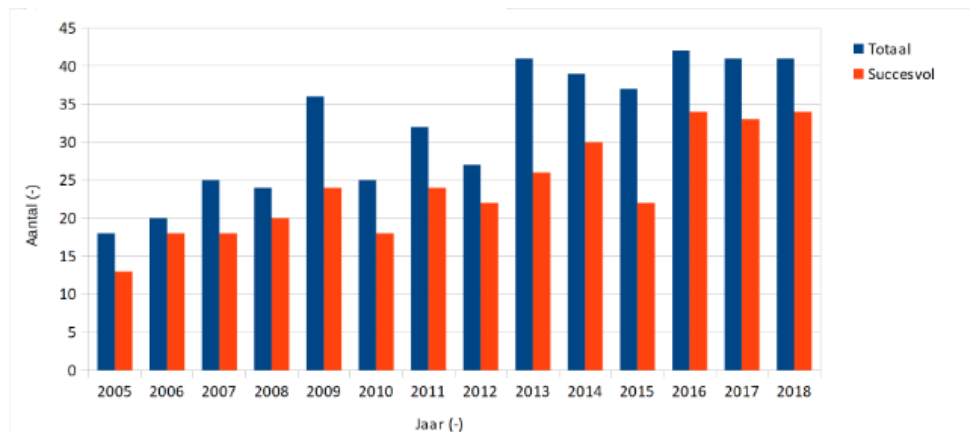
Het aantal nestkasten in ons werkgebied is in 2018 iets gestegen vergeleken met het vorige jaar. Wijzelf of enthousiaste erfbewoners hebben op geschikte plekken een kast geplaatst, in de hoop een uil te verleiden er te gaan broeden. Hoewel dat soms lukt, is het aantal bezette nestkasten de afgelopen jaren vrijwel constant gebleven. Om de populatie steenuilen te laten groeien is dus meer nodig dan alleen het plaatsen van nieuwe nestkasten.

Figuur 1: Een nieuwsgierige, jonge steenuil voor de opening van een nestkast.

Vrijwel alle nestkasten zijn in het begin van de broedperiode door ons bezocht. Dit doen we meestal in de eerste dagen van mei. De vogels zitten dan al zo'n 2 weken te broeden en de kans op verstoring is dan minimaal. Op de plaatsen waar steenuilen broeden zijn we later in het seizoen nog een aantal keren langsgegaan om het aantal uit-

gekomen eieren te tellen, de grote jongen te ringen en voor de nacontrole. Tijdens de nacontrole controleren we of alle jongen zijn uitgevlogen en maken we gelijk de nestkast schoon. Zo hebben we in 2018 bijna 200 keer een bezoek aan een nestkast gebracht.

Figuur 2: Het aantal broedparen en het aantal succesvolle broedsels sinds 2005. Een legsel wordt als succesvol beschouwd als er tenminste 1 jong uitvliegt.

Resultaten

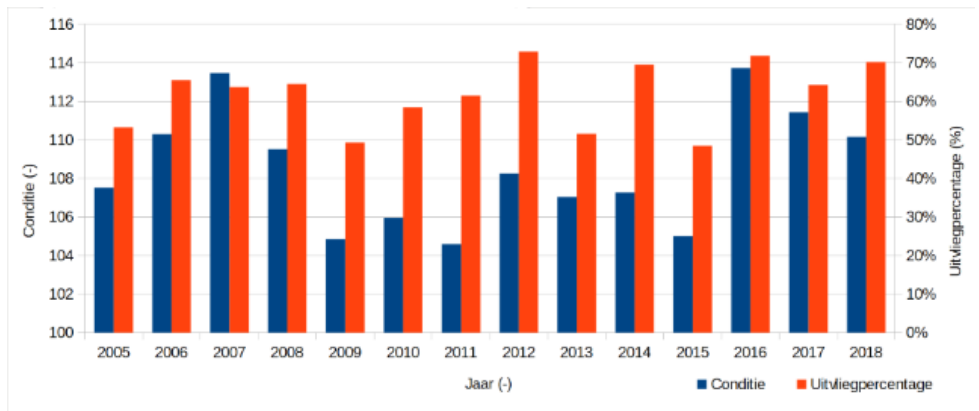
Figuur 2 hierboven laat het aantal broedsels van de steenuil in de gemeente Raalte zien sinds 2005. De laatste jaren schommelt het aantal bezette kasten rond de 40. Vanaf 2015 hebben we een groot aantal nestkasten aangepast, zodat de steenmarter hier niet of nauwelijks meer naar binnen kan. Hoewel de steenmarter lang niet de enige oorzaak is van het mislukken van een nest, is het aantal mislukte broedsels sindsdien toch wat afgenomen.

Hoewel het totaal aantal bezette nestkasten in de gemeente Raalte de laatste jaren nauwelijks is veranderd, is er toch wat opmerkelijks aan de hand. Waar we verder in de gemeente juist wat meer bezette kasten aantreffen, doet de steenuil het ronduit slecht in het gebied rondom Nieuw-Heeten. In 2016 hadden we hier nog 7 bezette nestkasten, maar in 2018 was er hiervan nog maar 1 broedend paar over! Opmerkelijk is dat dit ene broedpaar uitzonderlijk laat begon met broeden. De meeste late legfels zijn tweede legfels. Als het eerste legsel in een vroeg stadium mislukt, dan wordt wel eens een nieuwe poging ondernomen. In ons geval troffen we het vrouwtje tijdens ons eerste bezoek aan de nestkast ook al aan. Het vrouwtje had toen nog geen broedvlek (kale plek op de buik, waardoor de eieren warm gehouden kunnen worden), een teken dat ze nog niet aan het broeden toe was gekomen. Wat de oorzaak is van de opmerkelijke achteruitgang rondom Nieuw-Heeten en waarom het ene broedpaar pas laat begon met broeden is ons een raadsel. Informeren bij andere steenuilwerkgroepen heeft ook nog niet tot een

goede theorie geleid. We blijven de situatie in de gaten houden.

Conditie als maat voor het broedsucces

De jonge steenuilen worden door ons geringd als deze ongeveer 2 tot 3 weken oud zijn. Op deze leeftijd ontwikkelen de veren zich en groeien de vleugels snel. Omdat de groei van de vleugels onafhankelijk is van de leefomstandigheden, is de vleugellengte een goede maat voor het inschatten van de leeftijd van de jonge steenuilen (Van Harxen et al., 2011). Het gewicht van de jongen wordt echter sterk beïnvloed door de leefomstandigheden. Zware jongen hebben meer en hoogwaardiger voedsel gehad dan jongen met een laag gewicht en zijn daardoor fitter. Door het gewicht van het jong te delen door het verwachte gewicht op basis van de leeftijd, vinden we de conditie-index, waarbij een hoger getal betekent dat het jong in betere conditie is. Er zit een groot verschil in de gemiddelde conditie van de steenuiljongen over de jaren. Dit wordt voor een groot deel verklaard door de muizenstand, die per jaar flink kan variëren; zo was 2015 een bijzonder slecht muizenjaar, terwijl het jaar daarop de muizenstand juist goed was. Zou de conditie van de jongen effect hebben op de kans om het nest succesvol te verlaten? Figuur 3 hieronder laat de gemiddelde conditie over de jaren zien, samen met het uitvliegpercentage sinds 2005.

Figuur 3: De gemiddelde conditie (blauw, linker as) en het uitvliegpercentage (rood, rechter as) voor de steenuilen in de gemeente Raalte over de periode 2005 tot en met 2018. Het uitvliegpercentage is hier berekend als het aantal uitgevlogen jongen per gelegd ei.

Uit figuur 3 volgt een verband tussen de gemiddelde conditie en het uitvliegpercentage. Vooral in de jaren met een slechte gemiddelde conditie is het uitvliegpercentage vaak lager. Dit verband is ook statistisch significant (voor de statistici: $p = 0.017$).

Figuur 4: Een jonge steenuil wordt gewogen.

Hoe hoger het uitvliegpercentage, hoe meer jonge steenuilen er uitvliegen. Maar hoe zit het met de overleving? De eerste periode na het uitvliegen is het moeilijkst voor de jonge steenuilen. Ze moeten zelf leren jagen, een eigen territorium vinden, maar ook allerlei gevaren zoals het verkeer en roofdieren leren ontdekken. Ook de eerste winter met voedselschaarste en kou maakt vele slachtoffers. Gemiddeld overleeft maar 25% van de uitgevlogen steenuilen het eerste jaar (Le Gouar et al., 2011).

In de slechtere jaren vliegen alleen de allersterkste jongen uit. Jongen die mogelijk een betere kans hebben om ook na het uitvliegen te overleven. Een slechtere conditie als nestjong hoeft dan nog niet te betekenen dat de overlevingskansen na het uitvliegen ook slechter zijn.

Om deze theorie enigszins te testen heb ik alle geringde en succesvol uitgevlogen jongen van de afgelopen jaren op conditie-index gesorteerd in 3 groepen van ongeveer gelijke grootte. Een deel van deze jonge steenuilen werd het volgend broedseizoen of later teruggemeld. Zo'n terugmelding (dood of levend) betekent dat de jonge vogel in elk geval de eerste winter heeft overleefd. Voor de groep jongen met een slechte conditie als nestjong ligt het percentage terugmeldingen op minder dan 6%, waar dit bij beide andere groepen rond de 9% ligt. Natuurlijk worden lang niet alle steenuilen die overleven ook teruggemeld, maar uit deze cijfers lijkt wel naar voren te komen dat een steenuil met een slechte conditie als nestjong een aanzienlijk kleinere kans heeft om het volgende seizoen te halen. Opmerkelijk is ook dat het percentage terugmeldingen voor de groepen met gemiddelde en goede conditie elkaar niet veel ontlopen. Blijkbaar hebben steenuilen met een gemiddelde conditie als nestjong een overlevingskans die vergelijkbaar is met die van jongen met een goede conditie.

Namens de Werkgroep Steenuilen,
Marco Tijds

Literatuur

- [1] Le Gouar, P.J., Schekkerman, H., van der Jeugd, H.P. et al. Long-term trends in survival of a declining population: the case of the little owl (*Athene noctua*) in the Netherlands, *Oecologia* (2011) 166: 369
- [2] van Harxen R. & Stroeken P. 2011. Handleiding broedbiologisch onderzoek Steenuil. Uitgave STONE Steenuilenoverleg Nederland, Heiloo

Jaarverslag 2018 werkgroep Watervogels

Watervogeltellingen in 2018

In 2018 werd er maandelijks het hele jaar door geteld; daarbij komen nog de slaap-
plaatstellingen en de tellingen buiten de watervogels om.

14 januari – midwintertelling

Het jaar begonnen we met de midwintertelling. Deze telling is internationaal. Dit jaar op 14 januari werden tijdens deze telling ook zoveel mogelijk alle binnenwateren en vijvers geteld.

Het begon goed met meerdere dodaars en een behoorlijk aantal grauwe ganzen, tevens 3000 kokmeeuwen en 4000 stormmeeuwen. Ook het aantal rietganzen was aanzienlijk, net als de wilde eenden (dit komt door de wintergasten). Kuifeenden ook meer dan 100. Onder “overige” bedoelen we de volgende vogels en viervoeters:

Goudvink, groene specht, putter, buizerd, zwarte kraai en de nodige reeën.

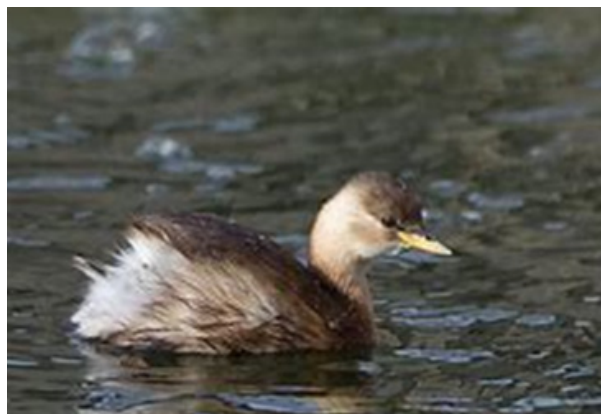

18 februari – watervogeltelling

Minder grauwe ganzen en 1300 stormmeeuwen.

De ooievaar vloog tijdens de telling over en de brandganzen en rietganzen zijn nog niet weer op de wieden naar het noorden. Het aantal wilde eenden neemt iets af en ze zijn al mooi op kleur. Verder ook 2 Pontische meeuwen en een paar zilvermeeuwen. Tevens lieten 2 pijlstaarten zich mooi zien. Onze exoot de zwaangans (ook wel Chinese knobbelgans genoemd) zwom de hele tijd achter een grauwe gans aan. Overig: barmsijs en een steenuil.

18 maart - watervogeltelling en tevens ganzen- en scholekstertelling.

Enkele tientallen grauwe ganzen, brandganzen, nijlganzen, Indische ganzen en rietganzen. Het aantal scholeksters was 200, iets wat eigenlijk per dag kan verschillen. Ook waren er 100 wintertalingen, krakeenden, 4 smienten, tafeleend, 1 dodaars, 4 grote zilverreigers en een aantal aalscholvers. De bergeenden waren al in voorjaarsstemming, evenals de 200 kieviten. Het aantal

meerkoeten loopt terug naar bijna 80 stuks; ze zijn al wel op trek en aan het verspreiden in sloot en plas.

Overig: torenvalk

15 april - watervogeltelling en regenwulptelling

De Chinese knobbelgans deed nog steeds verwoede pogingen om een grauwe gans te kapen. Het aantal scholeksters loopt enorm terug naar 11. Evenals het aantal kieviten, want die hebben allen al eieren. Aantal tureluurs 5, en kleine plevieren 3.

43 regenwulpen; deze wereldreizigers overwinteren in West-Afrika en komen in april / begin mei aan in Nederland op doorreis naar het noorden, waar ze broeden op de steppen in en naast de taiga gebieden. Ze blijven daar nog geen 2 maanden en keren dan al terug met de jongen, die zichzelf overigens al redden met foerageren.

Er zaten nu 60 kleine mantelmeeuwen, die ook op doortrek waren naar de broedgebieden. De kleine mantelmeeuw heeft overigens al eens gebroed op de "Borkeld" bij Rijssen.

Overig: rietgors 3, holenduif 4, zwarte kraai 1 en 1 grote bonte specht.

12 mei – watervogeltelling

De aalscholvers hebben al jongen, dus er moet heel wat voer komen. Dit geldt ook voor de futen, die we op verschillende plekken op de plassen zien. De blauwe reigers hebben zeker jongen en zijn al echte schrokkers.

De nijlgans gaat de laatste jaren achteruit. Of dit komt door de jacht, ziektes of in-teelt; zeg het maar! Men is er nog niet achter, maar de aantallen nemen af.

Met de krakeend gaat het de laatste jaren veel beter. Deze schuchtere eend, die graag onder dekking van de randen zwemt, breidt zich goed uit.

Er kwam ook nog een zwarte wouw langs vliegen; een prachtig gezicht met die gevorkte staart.

Evenals met de andere weidevogels gaat het met de wulp ook niet geweldig. Deze mooie, grote vogel met zijn jodelende geluid zullen we missen in de weidegebieden. Erg jammer!

Overig: meerdere reeën, graspieper 1, rietgors 1 en als klap op de vuurpijl een grote karekiet.

17 juni - watervogeltelling.

Aalscholvers maar 4, knobbelzwanen ook maar 2. Deze watervogels prefereren ondiep water, omdat ze niet duiken; dus zijn sloten en vaarten bij deze statige vogels meer in trek.

Nijlganzen maar een paar; zoals eerder gezegd gaat ook deze soort landelijk

achteruit. Met de meerkoeten en de futen gaat het gelukkig veel beter; ik denk dat dit komt door meer voedselaanbod. Want geen voer... geen vogel!

Bij een van de plassen is een waterral gehoord. Deze waterral schreeuwt als een mager varken die bij zijn staart wordt gepakt.

Er is ook een grote karekiet gehoord en gezien. Prachtig! Nu maar hopen dat het een broedgeval wordt.

Stagiair Koen Vree Egberts is ook mee geweest met deze telling en dat was een hele belevenis voor hem.

15 juli – watervogeltelling.

Dodaars 1 stuks, aalscholver hetzelfde aantal als vorige maand. De grauwe ganzen gaan al weer samentochten, vooral

de ganzen die hier dit jaar geboren

zijn. Er zaten ook een paar soepganzen tussen; dit zijn kruisingen boerengans / grauwe gans. De kievitseieren zijn bijna uitgebroed; de aantallen stijgen naar 410 vogels. Evenals de kokmeeuwen die zich verzamelen om later gezamenlijk naar de slaapplek te trekken. Mooi gezicht waren de 40 ringmussen die in het riet sprongen en vlogen.

19 augustus – watervogeltelling.

19 futen met jongen erbij geteld. 6 wintertalingen en nog 120 kieviten. De kokmeeuwen waren duidelijk in de meerderheid: 480. 3 kleine mantelmeeuwen en 1 geelpootmeeuw.

Overig: Holenduif 77, zwarte kraai 4 en een vrouwtje bruine kiekendief op trek.

16 september – watervogeltelling.

De nijlganzen gaan zich om deze tijd van het jaar verzamelen en komen van verschillende gebieden op sommige plaatsen bijeen. De aantallen zijn nog niet optimaal, maar er zijn sowieso minder nijlganzen dan bijv. 10 jaar geleden. Je kunt wel stellen dat de grauwe gans de nijlgans in aantallen overtreft in ons gebied.

De noordse kieviten zijn ook in grote getale aanwezig: 670 stuks. Deze kieviten zijn op doortrek. Ook weer een bruine kiekendief op trek en bij Brewer een ijsvogel gezien.

14 oktober – watervogeltelling.

Behoorlijk mooi aantal aalscholvers: 19 stuks. Verder 191 grauwe ganzen en ook was de Chinese knobbelgans weer aanwezig. Meer dan 200 wilde eenden dobberden op het water, dit zijn bijna allemaal gasten uit het noorden.

Veel holenduiven kwamen op de voormalige maisakker af.

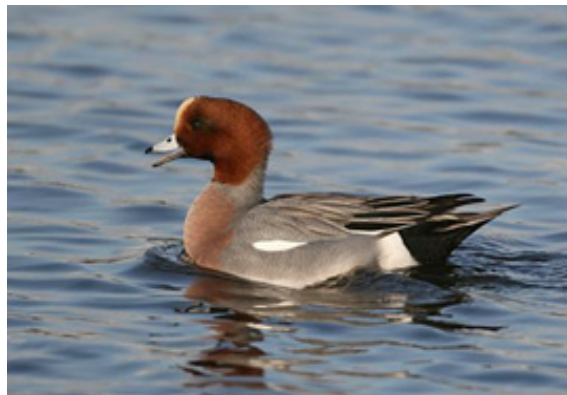
Verder nog: fuut 9, blauwe reiger 1, nijlgans, smienten 15. De kieviten zijn nog met 195 stuks aanwezig. Mede door het mooie weer is er genoeg eten voor de vele vogels en soorten zoals kuifeend 44, krakeend 16 stuks en 3 graspiepers.

18 november watervogel- en ganzentelling.

Jammer, maar 1 dodaars! Dit zal waarschijnlijk door het mooie weer komen, want er is overal voedsel genoeg of is het een soort die achteruit gaat?

Aantal aalscholvers: 20 stuks. Er waren ook niet veel futen, maar het is natuurlijk ook een momentopname.

Met de ganzentelling kwamen we op enkele honderden grauwe ganzen, toendra-

rietganzen, kolganzen en brandganzen. Deze zaten in en om de plassen (exacte aantallen bij mij op aanvraag).

Ook de wilde eenden waren met enkele honderden goed vertegenwoordigd. Ook hiervoor geldt aantallen op aanvraag. Kuifeend en smient zijn ook als wintergast met tientallen present. Bij Brewer kwam ook een watersnip voorbij; een bijzondere waarneming!

17 december – watervogeltelling.

Wat eruit springt zijn de grote aantallen kokmeeuwen: ongeveer 4000. Ook stormmeeuwen en zelfs kleine mantelmeeuwen waren aanwezig.

Wintergasten als wilde eend, kuifeend, smient, krakeend, wintertaling en meerkoet waren sommige met tientallen andere met enkele honderden aanwezig.

Wat de ganzen betreft: naast 8 soepganzen waren er ook enkele rietganzen aanwezig. Waar er anders veel grauwe ganzen zijn, zagen we er nu maar 70.

Er zaten 27 aalscholvers, die zich als een van de eerste watervogels opmaken om begin februari o.a. langs de IJssel te gaan broeden. Ook hier geldt weer: er is overal voedsel genoeg; daarom concentreren ze zich ook nog niet dicht op elkaar. We hadden zeer slecht zicht door opkomende nevel.

In 2019 gaan we op de volgende data tellen:

17 februari, 17 maart, 14 april, 19 mei, 16 juni, 14 juli, 18 augustus, 15 september, 13 oktober, 17 november en 15 december. De tijdstippen variëren, dus mocht je een keer mee willen met een van de tellingen, neem dan van tevoren even contact op met ondergetekende.

De volgende mensen hebben aan deze tellingen meegedaan gedurende het jaar:
André Alferink (die ons helaas is overleden)
Gerard Alferink
Karin In 't Veld
Jan Brewer
Godfried Olde Bijvank
Ronnie Walraven
En ondergetekende die de coördinatie deed

Hein Kogelman

Jaarverslag 2018 werkgroep Nestkasten

De werkgroep heeft nestkasten hangen op locaties in:

- de Velner,
- op de nestkastenwandroute in Raalte,
- in het Knapenveld en
- op de begraafplaats Pleegste.

In totaal gaat het om plm. 220 kasten.

De bezetting van de kasten varieert per route en ligt in 2018 tussen de 60% en 75%.

De gemiddelde bezetting is goed te noemen en komt deze keer uit op 67%. Dat is een fractie minder dan vorig jaar.

Door het koude voorjaar is het broedseizoen iets later op gang gekomen dan gebruikelijk.

We hebben voor de vierde keer meegedaan aan de inventarisatie van patrijzen. Op de vaste route rondom Raalte-noord zijn, net als in 2017, geen patrijzen aangetroffen.

Wel zijn er individuele meldingen ontvangen.

Aan de Lindertseweg is een koppeltje waargenomen. Tijdens weidevogelscontroles hebben deelnemende landbouwers gemeld, dat zich bij Luttenberg zeker 5 koppels patrijzen bevinden, met elk een grote groep nakomelingen. Er wordt bij gezegd, dat op de betreffende plekken overhoeken en/of braakliggende kleine stukjes land zijn

ingezaaid met een wilde bloemen mengsel.

Albert Hut

UITNODIGING ALGEMENE IVN LEDENVERGADERING

beleef de natuur!

Dinsdag 12 maart om 19.30 uur in het Annahuis

1. Opening
2. Notulen van de ledenvergadering 20 maart 2018.
3. Jaarverslag van de penningmeester.
 - a. verslag kascommissie
 - b. benoeming lid.
4. begroting 2018
5. Bestuur. Aftredend Sent Regeling: niet herkiesbaar.

Jan Hendriks (voorzitter) treedt statutair af, maar stelt zich herkiesbaar.

Voorstel nieuw bestuurslid: Gerda Lennips

6. Rondvraag

Het 2e gedeelte wordt ingevuld met een prachtige presentatie

Gierzwaluwen door Karin in 't Veld en Jan van Dam

De avond wordt rond 22.00 uur afgesloten.

Verslag IVN jaarvergadering 20 maart 2018

Afmeldingen met kennisgeving; Niek Kriele, fam. Oosterveld, Albert-Jan Hoekerswever, Jeanne de Vries, Flip van Beurden en Georg Soetens.

Wij beginnen met 1 minuut stilte voor de overleden van het afgelopen jaar; Theo de Vries, Geert Pleizier, Trees Holtslag en René Brinkhuis.

Mededelingen.

Algemene Verordening gegevens bescherming: wij zijn er mee bezig om dit te bekijken.

Landelijke statuten; worden gewijzigd, wij kunnen kiezen om er niet aan mee te doen. Er moeten 2 ledenvergaderingen gepland gaan worden en het kost geld. IVN Hellendoorn-Nijverdal heeft een jurist als lid, die het geheel wil gaan bekijken. Wij wachten hun uitkomst af en bekijken dan onze situatie.

25 jarig lustrum vieren wij met: een dagje met de kinderen van de Korenbloem, een vaarexcursie op 25 mei naar de Weerribben, een lezing door een bekend persoon, een fotowedstrijd ism de gemeente Raalte, een herdenkingsboom planten en een cursus determineren.

Notulen vorige vergadering.

Gerard A; staat IVN Raalte nu wel of niet op de lijst tegen roofvogelshow. Sjaak zegt van wel, Gerard A. zag 4 maanden terug IVN Raalte niet staan. Gerard A neemt contact op met Sjaak.

Marie-José vraagt of er al contact is geweest met de jongeren van het Carmel College. Jan neemt a.s. donderdag contact met hen hierover op.

Hein vraagt of Benny Koerhuis niet meer voor de krant werkt. Jan geeft aan dat er een nieuwe correspondent is, contact met hem gaat opnemen en het kleefkruid gaat toe sturen.

Financieel jaarverslag.

Jan C. heeft afgelopen tijd lichamelijk veel problemen gehad en veel in het ziekenhuis gelegen. Het is hem niet gelukt om het jaarverslag gereed te krijgen en de begroting te maken. Jan C. heeft volgende week een afspraak met Albert-Jan en daarna met de kascommissie. Jan H. geeft aan dat er voldoende geld in kas is, dat dit niet direct problemen oplevert. Joop S. biedt aan om Jan C. te helpen.

De nieuwe kascommissie gaan Yvonne S en Joop S. doen.

Bestuur.

Ine Kappert en Inez van Duijvendijk nemen na heel veel jaren afscheid van het bestuur. Zij worden hartelijk bedankt voor hun grote inzet. Ze krijgen een bon en een bloemetje.

Sent Regeling introduceert zichzelf en wordt daarna door middel van een applaus toegelaten tot het bestuur.

Rondvraag.

Albert H.; hoe zit het met de maatschappelijke stage personen? Er hebben zich 3 aangemeld, maar hebben daarna niets van zich laten horen.

Kees W.; hoe gaat het met het Hoge Broek? Jan H. geeft aan dat het goed loopt. 14 dagen geleden een gesprek gehad met de heer Schouten van Natuurmonumenten. Het wordt dit jaar afgegraven. Wij hebben € 8000, - bijeen via leden en bedrijven. Dit wordt mede gebruikt voor extra's; panelen en eventueel hoge heuvel. IVN gaat door met inventarisatie. Er is nu 1 leerling van het Carmel met het profiel werkstuk bezig over het Hoge Broek, 3 april is de presentatie. Kijken of er volgend jaar door 4de jaars - VWO ers onderzoek gedaan kan gaan worden in het Hoge Broek.

Albert H; vind er nogmaals een excursie plaats? Volgens Jan H. wel, mensen worden wel gericht uitgenodigd.

Marie-José; wij zijn heel blij met de mooie foto's van Pascal Hendriks, het neefje van Jan.

Ine; de inventarisatielijst wordt doorgenomen en aangevuld.

Keuring van materialen van knotgroep en hoogstam worden jaarlijks gekeurd. Als andere groepen materialen willen laten keuren moeten zij die naar Jos T. brengen.

De avond wordt afgesloten met een lezing van Arjan Schepers over zijn reis naar Kirgizië.

Foto's: Pascal Hendriks boven: bijeneter onder: boerenzwaluw

Jaarverslag 2018 werkgroep Wilde Planten

Dit jaar hebben de leden van de werkgroep zich uitsluitend bezig gehouden met het monitoren van de vegetatie in het Hoge Broek. Het was echter een jaar waarin we het al zonder onze grote stimulator Georg Soetens moesten stellen. Zijn gezondheid liet het niet meer toe om aan de tellingen deel te nemen.

De metingen

Alle gegevens die we verzamelen worden aan Natuur Monumenten doorgegeven. De metingen vinden van half juni tot half juli plaats. Dat is een wens van NM. Dat houdt wel in dat verschillende planten gemist worden, omdat die ófwel vroeg in het seizoen ófwel pas laat in het seizoen bloeien en dus dan pas zichtbaar worden voor ons. Een geoefende prof zal wellicht al aan een klein sprietje genoeg hebben om te kunnen constateren welke soort het precies is. Elk jaar trefen we er zo'n 100 hogere soorten planten aan. We letten dus niet op de mossen.

Verschillen in het gebied

Maar ook tijdens de korte periode van drie weken dat we tellen, kan de flora al sterk veranderen. Zo nemen we in het zuidelijke deel, dat aan het eind van de periode bezocht wordt, andere planten waar dan in het noordelijker deel, dat we aan het begin bezoeken. Louter alleen al doordat in die periode andere planten in bloei zijn gekomen. Het is dan ook verstandig om de bezoeken dit jaar om te keren. Dus eerst het zuidelijkst deel te monitoren.

De verschillen tussen de twee delen worden verklaard doordat het zuidelijkste deel droger is. Daar treedt ook veel opslag van elzen op. Zo treffen we daar bijvoorbeeld de volgende planten aan: akkermunt, leverkruid, grote wederik, vertakte leeuwentand en kale jonker. Opvallend is dat daar ook een aantal zeggesoorten

voorkomen die in het noordelijke deel ontbreken: scherpe zegge, blaas zegge, hazenzegge en snavelzegge. In het noordelijke deel treffen we daarentegen wel meer van de volgende planten aan: blauwe knoop, klein zonnedauw, moeras-wespenorchis, welriekende nachtorchis en waterkruiskruid.

Verschillen door bijgestelde kennis

Enkele verschillen zijn ook toe te wijzen aan vergissingen of verbeterde kennis. Een walstro met witte bloemen werd al gauw door ons benoemd als kalkwalstro, totdat bij nadere aanschouwing dit toch duidelijk ruw walstro moest zijn. Ook werd het zomp vergeet-me-nietje in de afgelopen jaren bestempeld als moeras vergeet-me-nietje. Die twee lijken ook zo verwarrend veel op elkaar.

Verschillen in de loop der jaren.

Het gebied is nog steeds in ontwikkeling tot een echt blauw grasland. Dat blijkt bv aan de toename van dopheide, blauwe knoop, gevlekte orchis, moeraskartelblad (ten koste van heidekartelblad) en tormentil. Maar daartegenover staat dan dat er ook planten verdwijnen: greppel rus wordt niet meer waargenomen en de welriekende nachtorchis neemt in aantal af.

Stand van zaken nu.

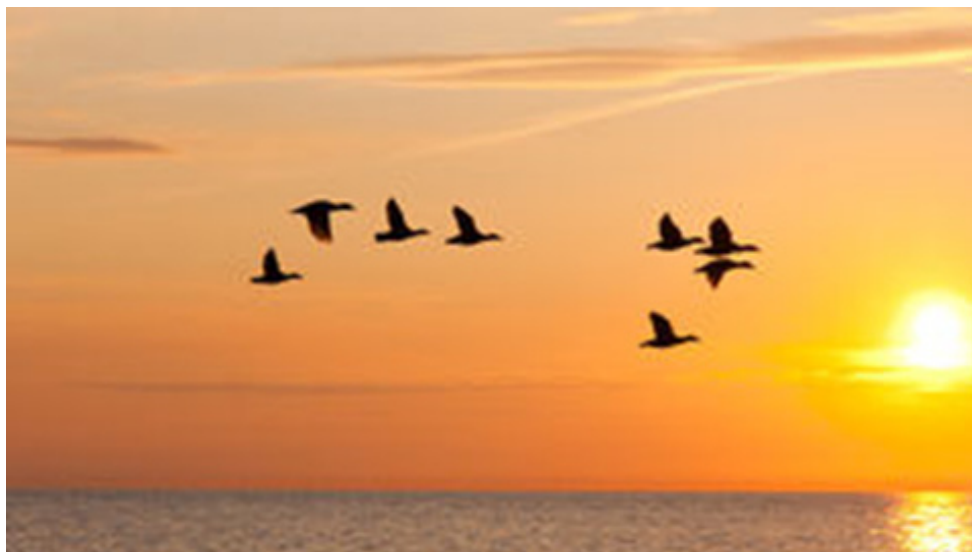
Het afgelopen jaar was bijzonder droog. Zonder laarzen hielden we toch nog droge voeten. De droogte had vooral invloed op de orchideeën (zie artikel van André Houter). En het is afwachten wat voor invloed die droogte op de vegetatie van dit jaar zal hebben.

Een ander wellicht nog groter probleem is de opslag van jonge berken, elzen en wilgen. Deze horen niet thuis in een blauw grasland. Waarschijnlijk hebben deze door de grote droogte van de afgelopen jaren (2017 was het voorjaar heel

droog) meer kans gekregen om zich te ontwikkelen. Hoewel het gebied één keer per jaar gemaaid wordt, is dit toch niet voldoende om deze opslag te bestrijden, vandaar dat NM overweegt om dit jaar ook in het begin van de zomer te maaien. Ik ben wel benieuwd wat dat zal opleveren.

Jan Hendriks

Begin februari ontvingen wij het bericht dat Bertus Grootenhuis, na een slopende ziekte, is overleden.

Hij was een trouwe deelnemer aan de winterwandeling in Luttenberg, maar meer nog herinneren wij hem als ICT-er/Websitebouwer.

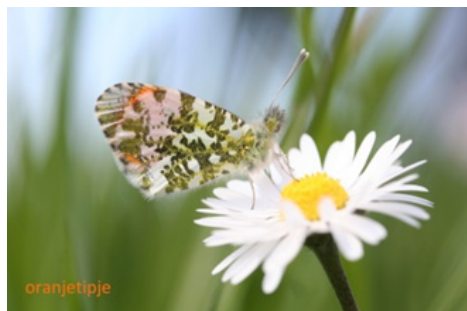
Omstreeks de eeuwwisseling heeft Bertus –samen met een compagnon- er voor gezorgd dat onze afdeling een eigen website kon bouwen. Hij zorgde ook voor instructies om die website up to date te houden. Dat heeft hij niet alleen voor ons gedaan, maar via het IVN district Overijssel konden alle afdelingen in deze provincie gebruik maken van zijn kennis tot het bouwen van een website.

Rond 2013 is het Landelijk IVN gestart met een webformat waaronder de afdelingen ook “draaien”. Een site die nogal voor ongemak zorgde en begin 2017 was het nodig de website aan te passen aan de nieuwe landelijke IVN-stijl. Beide keren heeft Bertus deze omzetting verzorgd. Tegelijkertijd is de bestaande website geheel opgefrist en werd Bertus website-beheerder.

Wij herinneren Bertus als een stille kracht, die door werk achter de schermen een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de goede en fraaie herkenbaarheid van onze vereniging in het huidige digitale tijdperk. Wij wensen zijn vrouw Hilly en familie sterkte om dit verlies te dragen.

Ine Kappert en Albert Hut

Lezing door de vlinderstichting

Donderdag 7 februari hadden we de eerste lezing van dit jaar, die goed bezocht werd. Hoewel de insectenwereld in deze maand grotendeels in rust is, konden we genieten van mooie foto's en filmpjes van vlinders tijdens de boeiende lezing van Ineke Radstaat van de Vlinderstichting. Zij verving Kars Veling, die om medische redenen niet kon komen. Aan de hand van beelden uit o.a. haar eigen tuin vertelde ze

over het leven van vlinders en wat deze nodig hebben om van ei, via het rupsen- en popstadium weer volwassen vlinders te kunnen worden. De indeling in dag- en nachtvlinders werd duidelijk gemaakt. Ze vertelde over de keuzes, die verschillende soorten vlinders maken om de winter te overbruggen. De meesten overwinteren als ei, rups of pop, maar er zijn er ook, die als volwassen vlinder naar Zuid Europa vliegen of in koele schuren in een soort van winterslaap de winter doorbrengen.

Het belang van vlinders en rupsen voor de natuur en de achteruitgang met de daaraan gekoppelde consequenties werden natuurlijk ook besproken.

Na de pauze kwamen de buxusmot en de eikenprocessierups aan de beurt. Omdat het allebei om exoten gaat, hebben ze (nog) geen natuurlijke vijanden. Vogels moeten ze gaan leren eten. Dan zal er een biologisch evenwicht gaan ontstaan. Het gebruik van gif doodt niet alleen de plaagrupsen, maar ook allerlei ander leven in de struik of

boom. Alleen als er echt gevaar is voor de gezondheid, moet er bestreden worden.

Bij de vlinderstichting geven ze adviezen aan particulieren, bedrijven en overheden over het vlindervriendelijk inrichten en beheer van onze groene omgeving. Ook kan je er van alles over onze vlinders te weten komen. En dat hebben we zeker op deze avond kunnen merken.

Tekst en foto's
Inez van Duijvendijk

Alarm en gekrijs aan de Nachtegaal

Alarm in de buurtapp van de Nachtegaal! We kamperen een paar weken aan de Zeeuwse kust, een van de dochters is nog thuis. En op klaarlichte dag staat een onbekende man minstens een half uur naar ons huis te loeren. Wat kan dat voor vreemde vogel zijn, vragen onze bezorgde burens zich af. Dat is inderdaad even schrikken, maar als het signalement wordt geappt keert de rust weer aan de zilte zee: een man van middelbare leeftijd met grijs haar, bril en baardje... Dat moet Jan van Dam wel zijn, de coördinator van de werkgroep gierzwaluwen van IVN Raalte. Hij komt gierzwaluwen tellen bij de twee nestkasten die dankzij de IVN-werkgroep aan onze zijgevel hangen.

Kansrijk

Deze plek biedt goede kansen voor uitbreiding van het aantal broedlocaties in Raalte-Noord, vertelde Jan mij, toen ik in de zomer van 2014 voor de Stentor een verhaal schreef over vervangende nestgelegenheid voor huismussen en gierzwaluwen na de renovatie van huurhuizen aan de Iepensingel en Esdoornstraat door Salland Wonen, waarbij Jan als deskundige namens IVN optrad. Van het één kwam het ander. En zo hangen er sinds februari 2015 twee

houten gierzwaluwkasten aan de noordelijke zijgevel van ons huis, te wachten op de komst van de eerste 'Apus apus'.

Gekrijs

En horen we sindsdien in de pakweg honderd dagen durende periode van eind april tot begin augustus, waarin gierzwaluwen ons land bezoeken, het kenmerkende gekrijs van deze bijzondere vogels. Dat geluid wordt helaas vooral geproduceerd door een luidsprekertje dat op enkele meters van de nestkasten hangt en een mp3-bestandje afspeelt en herhaalt, uur na uur, dag na dag, week na week.

Roestplaats

Toch worden de gierzwaluwkasten al enkele jaren goed gebruikt. In een van de afgelopen winters had een torenvalkje hier wekenlang een mooie roestplaats, op de grond waren vele braakballen te vinden. Mussen hebben de leegstaande woningen al jaren achtereen gekraakt, en er heel wat legfels in grootgebracht. Aan gezellige mussen dus zeker geen gebrek rondom ons huis!

Voorbode

Maar de afgelopen zomer klonk ook regelmatig het gekrijs van echte gierzwaluwen aan de Nachtegaal. Waarschijnlijk jonge vogels uit de grote kolonie een paar

straten verderop, aan weerszijden van het kanaal rondom de Weydeblick en winkelcentrum Het Raan. Nieuwsgierig keek een enkeling of er genoeg ruimte onder een dakpan in de nok zat, een ander vloog zelfs tot op snavelafstand van het invlieggat van een van de nestkasten.

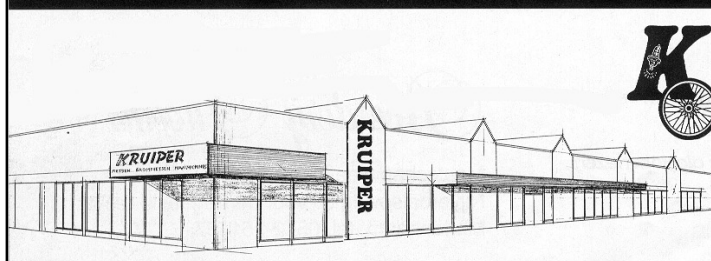
Volgens Jan van Dam is dat goed nieuws, want dat is precies de manier waarop jonge vogels de omgeving verkennen op zoek naar geschikte nestruimte. Een voorbode voor een broedgeval in de komende zomer van de '100-dagenvogel'. Hopelijk wordt het wachten na vier jaar eindelijk beloond! En snapt elke buur eindelijk waarom Jan daar weer eens naar ons huis staat te koekeloeren!

Benny Koerhuis

2500 m² fiets- bromfiets- en tuinplezier!

K KRUIPER
Fietsen
Bromfietsen
Tuïnmachines

Tel. 362800

Aakstraat 15
Raalte

Tilia tomentosa varsaviensis

ter ere van 25 jaar IVN Raalte

Vrijdagmiddag, 8 februari, is er in het bijzijn van Wethouder Jacques van Loevezijn, Gonda Sluiter, en enkele leden van ons IVN een mooie Linde geplant bij het nieuwe zwembad: Een Tilia tomentosa varsaviensis.

Een mooi cadeau van de gemeente Raalte, ter ere van ons 25-jarig jubileum.

Deze linde is zeer goed bestand tegen droogte en gedijt goed in stad en dorp. Bovendien heeft hij weinig tot geen last van luis en kan hij uitgroeien tot een grote, statige boom, zodat de herinnering aan het 25-jarig bestaan van IVN Raalte nog lang levendig zal blijven.

Bij de boom is een mooi bordje geplaatst, zodat iedereen kan lezen, waarom deze boom geplant is.

Nadat een aantal mensen de wortels van deze linde nog even bedekt hadden met een schep aarde, was het tijd om gezellig na te kaarten in het restaurant van Tijenraan, onder het genot van een kop koffie met een heerlijk stuk gebak.

Iedereen ging met een goed gevoel naar huis: Een mooie herinnering aan ons jubileumjaar en een fantastische geste van de gemeente.

Marie-José van Beurden

De paddenstoelen van 2018

Ik laat denkelijk niets nieuws weten, als ik vertel dat paddenstoelen vochtminnende organismen zijn. Zij zijn er zelfs sterk van afhankelijk en dat is niet zo vreemd als in aanmerking wordt genomen dat veel van de soorten voor minstens de helft uit water bestaan! Je kunt een champignon bijna laten smelten in een koekenpan.

Het eekhoortjesbrood in goeden doen...

Tja, wat kun je dan eigenlijk verwachten met zo'n meedogenloze zomer zoals die in 2018 plaatsvond. Praktisch al het leven buiten in de natuur heeft meer dan de helft van het jaar staan snakken naar wat vocht. Bloemen en planten bloeiden maar zeer armetierig en bomen vergeelden al vroeg in het jaar. De paddenstoelen lieten het ook op grote schaal afweten; het mycelium (wat het eigenlijke organisme van een paddenstoel is) kon door het vochtgebrek nauwelijks tot geen vruchtlichamen ontwikkelen.

In het westen was aan het eind van de zomer kortstondig nog wat regen gevallen en dat onttaarde direct in een explosie van vooral boleten. Maar dat was maar zeer plaatselijk en de rest van het land beleefde kommer en kwel. Vele, maanden van tevoren geplande excursies, werden afgeblazen, omdat er domweg geen paddenstoelen stonden... zelfs excursies van doorgewinterde mycologen gingen vaak niet door.

Onnodig te vertellen dat die droogte ook toesloeg bij de Kennedylaan in Raalte, waar Kees Withagen samen met wat anderen al jaren de bermen inventariseert. Op vrijwel elke ronde was praktisch niets te vinden en dat is dan meteen het enige verslag wat er van te maken is.

Toch was de jaarlijkse excursie van IVN Raalte afgelopen jaar volgens de deelnemers zeer geslaagd ondanks dat de ‘vangst’ maar povertjes was. Desondanks waren de deelnemers enthousiast. De hele tocht was een verslaggever aanwezig die een reportage – compleet met video interview – heeft gemaakt. Later bleek die video zelfs in Brabantse digitale kranten op te duiken.

Het eekhoornjesbrood van 2018...

We weten nog niet wat voor schade de droogte heeft veroorzaakt en nog minder in welke mate dat zich nog kan herstellen. Gelukkig lijkt het er op dat er (alweer overigens) geen strenge winter op gevolgd is, want dat hadden veel door de droogte verzwakte organismen waarschijnlijk niet overleefd. We zullen echter een heel jaar moeten wachten voordat er iets definitiefs over te zeggen valt. Laten we hopen dat het alsjeblieft niet nog eens zo'n dor jaar wordt!

Een wat deprimerend verslag helaas, maar ja mooier kunnen we het jammer genoeg niet maken.

De “paddenstoelwerkgroep”:

Kees Withagen
(en die padd'nstool'nkjerl, André Houter)

tekst en foto's: André Houter

Weidevogelbescherming Raalte zoekt

nieuwe enthousiaste leden.

Beste leden van het IVN Raalte.

Jullie als natuurliefhebbers hoeft niet verteld te worden dat de natuur in Nederland onder druk staat en dat met name de druk op weidevogels zo niet nog groter is. Om deze druk te verlichten is het van groot belang, dat er weidevogelbescherming plaats vindt wil de soort niet helemaal uit Nederland verdwijnen. De bescherming van de weidevogels in Overijssel vindt zoals bekend door diverse instanties plaats.

O.A. door landschap Overijssel, landbouwers, particuliere initiatieven zoals in het Liederbroek en het IVN.

In de gemeente Raalte is het niet anders, hoewel er gebieden zijn waar het wat beter lijkt te gaan omdat hier beheer plaats vindt, is er toch in andere gebieden achteruitgang. De achteruitgang heeft allerlei oorzaken, zoals predatie door vossen, marters, kraaien, maar ook ooievaars enz., door intensieve landbouw, door verdroging en verandering van het landschap .

Het wordt steeds moeilijker om vrijwilligers voor dit werk te vinden. Ja het kost tijd. Maar er wordt ook heel veel voor teruggekregen. Ook door vergrijzing vindt er achteruitgang plaats in het aantal actieve vrijwilligers. Reden dan ook dat wij naarstig op zoek zijn naar nieuwe leden. Deze nieuwe vrijwilligers zijn

met name van belang voor het vinden, registreren, tellen en beschermen van de nesten. Hiervoor moet u het veld in om, bv in samenwerking met de landbouwer, voorafgaand aan het maaien een nest tijdelijk te verplaatsen of te markeren, zodat de boer er omheen kan maaien. U wordt niet zomaar het veld in gestuurd. U zult altijd met één of enkele andere ervaren beschermers meelopen het 1e jaar. Daarna kunt u bepalen of het iets voor u is. Want ja de weidevogels hebben u hard nodig anders gaan ze het niet redden.

Bent u graag buiten, geniet u van de vogels in ons landschap en draagt u het behoud van de weidevogels een warm hart toe? Laat het ons dan weten via de mail, of WhatsApp. Het kan natuurlijk ook zijn, dat iemand in uw omgeving, van de familie, vrienden of kennissen interesse heeft. Wij gaan dan actief contact zoeken om te kijken of ze vrijwilliger willen worden.

Coördinatoren	Sent Regeling	s.m.regeling@versatel.nl
En	Pieter Schut	Pieter@deschutjes.nl

06-36432983
06-51415127

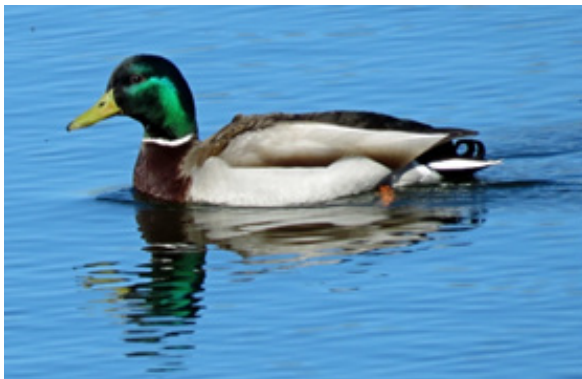

foto: Pascal Hendriks

grutto

Meer over de werkgroep Watervogels

- 1 Doel van de werkgroep
- 2 Landelijke tellingen
- 3 Invoering van gegevens
- 4 Meetnetten
- 5 SOVON reportage

1 Doel van de werkgroep.

Herkenning en tellen van de verschillende soorten watervogels, die we tellen op 4 verschillende plassen die zijn / worden gegraven. Behalve de visvijver van camping "De Krieghuusbelten"; deze is maar 5 meter diep en wordt door de camping als zwem/speel/visvijver geëxploiteerd en zal op den duur volgebouwd worden met zomerhuisjes.

Dit om het aangename met het nuttige te verenigen.

2 Landelijke tellingen.

Het hele jaar door worden er door ons landelijke tellingen gedaan op de zondag die het dichtst bij de 15e van de maand komt.

Ook doen we slaaplaatstellingen van grote zilverreigers, scholeksters, regenwulpen en ganzen.

3 Invoeren van gegevens.

De gegevens worden terplekke opgeschreven en thuis digitaal verwerkt d.m.v. het computerprogramma van SOVON.

Van elke plas die we tellen is bij SOVON de code bekend. Tevens heeft elke teller een eigen unieke waarnemerscode.

De coördinator heeft ook de inlogcode ter beschikking om per telling / per plas de waargenomen watervogels en overige vogels in te voeren.

Dit is altijd ter beschikking van deze coördinator en er wordt elk jaar een samenvattend landelijk rapport uitgegeven over de watervogels in Nederland.

4 Meetnetten.

Deze meetnetten voor en van watervogels en slaapplaatsen zijn onderdeel van het netwerk ecologische monitoring.

Ook worden de actuele gegevens van Overijssel verwoord in het jaarboekje van "Vogels in Overijssel" waar elke teller die meerdere tellingen heeft meegedraaid gratis een kopie van krijgt. Dit wordt door de coördinator persoonlijk afgehandeld.

5 SOVON-rapportage.

De SOVON rapportage wordt samengesteld in het kader van het netwerk Ecolo-

gische monitoring.

Dit vindt plaats in opdracht van Rijkswaterstaat Centrale Voorziening (RWS) en zijn wettelijke onderzoekstaken van Natuur & Milieu van Wageningen UR gedelegeerd door het Ministerie van Economische zaken en wordt uitgevoerd door SOVON vogelonderzoek Nederland i.s.m. het Centraal Bureau van de Statistiek (C.B.S.). Het hieraan verbonden rapport wordt kosteloos verstrekt aan actieve tellers, hierin worden tevens alle namen van de tellers vermeld.

Deze gegevens kunnen door belanghebbenden (b.v. gemeenten en projectontwikkelaars) onder bepaalde voorwaarden worden opgevraagd bij SOVON.

Invloed van droogte op orchideeën in het Hoge Broek

De droogte van 2018 heeft ook voor de orchideeën in het Hoge Broek zijn weerslag gehad. Waren er in 2017 nog duizenden exemplaren te zien (Je moest gewoon oppassen waar je liep!) In 2018 beperkte dat zich tot hooguit een paar honderd en dan moesten die ook nog actief gezocht worden. Opvallend daarbij was, dat het voornamelijk de rietorchis (gevekt en ongevekt) was, die acte de présence gaf; de welriekende nachtorchis en de moeraswespenorchis ook wel, maar andere soorten waren ogenschijnlijk niet te vinden. Daarbij kwam dat alle orchideeën die er te zien waren duidelijk bleek van vochttekort gaven, want de planten bleven de helft kleiner dan andere jaren.

De bodem van het Hoge Broek is normaal gesproken vochtig tot uitgesproken nat, maar de grond knisperde gewoon voor een groot deel van het jaar onder de voeten. Hopelijk heeft dat voor de schimmels ondergronds beperkt schade aangericht, want alle orchidee-soorten zijn afhankelijk van die schimmels (symbiose).

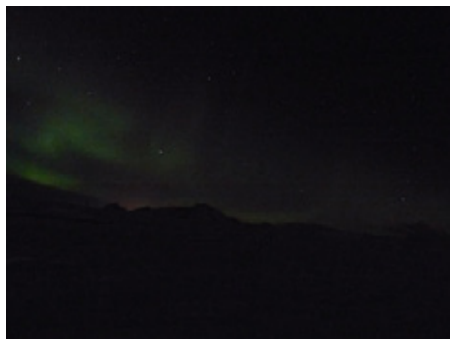
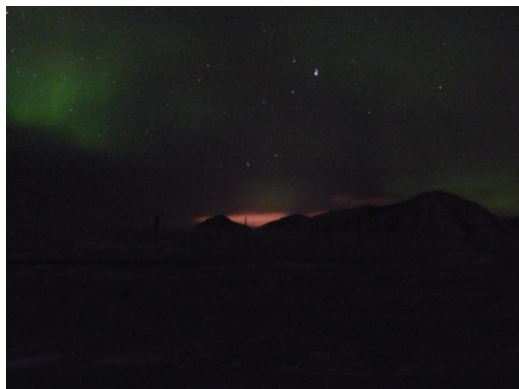
Laten we hopen dat het een tijdelijke terugslag voor de orchideeëncultuur blijkt en dat we dit jaar weer volop kunnen genieten van de bloeiende planten. En weer kunnen redetwisten of het nou de brede- of toch de gewone rietorchis is die we dan te zien krijgen.

André Houter

Noorderlicht

Dit natuurverschijnsel is niet in Raalte te aanschouwen, maar zeker de moeite waard om te zien. Daarom hier een paar foto's, gestuurd door Ine Kappert.

Foto's: Pascal Hendriks boven: bruine kiekendief onder: groene kikker

Foto's: Pascal Hendriks boven: barmsijs onder: steenuil

Bestuur en coördinatoren

Bestuur

Voorzitter:

Jan Hendriks
Drostenkamp 30
8101 BZ Raalte
Tel. 0572 - 354381
hendriks1949@kpnmail.nl

Secretaris:

Vacant

Penningmeester:

Jan Clemens
Almelosestraat 5
8102 HA Raalte
Tel. 0572 - 353987
j.w.clemens@hetnet.nl

Bestuursleden:

Marijke Stroek
Tel. 06-48041104
g.stroek@hetnet.nl

Ine Kappert
Tel. 0572 - 357345
inekappert@daxis.nl

Coördinatoren van de werkgroepen

Steenuilen:

Gerard Alferink
Tel. 0572-381767
alferink1948@gmail.com

Roofvogels:

Martijn Wijnberg
Tel. 06-29113940
martijn_wijnberg@hotmail.com

Nestkasten:

Albert Hut
Tel. 0572-360400
utah61@home.nl

Weidevogels:

Sent Regeling
s.m.regeling@versatel.nl

Vogelzang:

Louis Slurink
louisslurink746@gmail.com

Wilgenknotten:

Jos Tutert
Tel. 0572-357907
jamtutert@gmail.com

Jan Kerkdijk

06-22132991
j_kerkdijk@hotmail.com

Hoogstamfruit:

Marit Maas
Tel. 06-10134104
marit.maas@maasenergysys-
tems.nl

Watervogels:

Hein Kogelman
Tel. 0572-354750
heinkogelman@hotmail.com

Kerkuilen:

Jan Legebeke
legebekenieuwburg@
gmail.com

Paul Uijtenboogaart
Tel. 0572-352647
pm.utb@home.nl

Wilde planten en kruiden:

Jan Hendriks
Tel. 0572 - 354381
hendriks1949@kpnmail.nl

Gierzwaluwen:

Jan van Dam
Tel. 0572-360336
jan.vand19@gmail.com

Natuurlijke omgeving:

vacant

Consul Paddenstoelen

André Houter
a.houter@kpnmail.nl
Voor al uw vragen over
paddenstoelen kun u bij André
terecht.

Werkgroep Educatie:

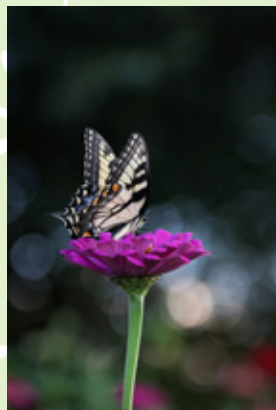
- informatie stand
- kleeftkruid
- website
- excursies voor volwas-
senen
- gezinsexcursies
- lezingen en cursussen

Reni Sterkman,
Marie-José van Beurden en
Ine Kappert
Tel. 0572 - 357345
inekappert@daxis.nl

Oproep aan alle leden!!!

Om onze ledenadministratie
actueel te houden, verzoekt het
bestuur ieder lid om een adres-
wijziging, een nieuw emailadres
en een nieuw telefoonnummer
zo spoedig mogelijk door te ge-
ven.

Deze wijzigingen kunnen door-
gegeven worden aan:
ivnraalte@gmail.com

Programma van IVN Raalte

Programma lente – zomer 2019

Dinsdag 12 maart: **Algemene ledenvergadering voor alle leden**
met na de vergadering en pauze een lezing over
gierzwaluwen door Karin
in 't Veld en Jan van Dam.
Locatie : Annahuis, de Plas 8 in Raalte
Aanvang: 19.30 uur

Zondag 19 mei: **voorjaarsexcursie Boetelerveld** met o.a. aandacht voor
de historie van het Boetelerveld, de libellen en juffers
aldaar, de beheersmaatregelen en nog veel meer!
Locatie : Boetelerveld, Schoonheetseweg Raalte
Parkeerplaats achter huisnummer 19
(Ingang moeilijk te vinden, kijk uit naar de IVN vlag)
Aanvang: 14.00 uur tot ongeveer 16.00 uur
Kosten: gratis voor leden van Landschap Overijssel en IVN Raalte
anderen € 3.00 p.p.

Woensdag 29 mei: excursie langs de bloeiende bermen in Raalte
Locatie: bij de Bolster, verzamelpunt bij de pluktuin (rode bank aan
de Westdorplaan,
tegenover de Pauluskerk)
Aanvang : 19.00 uur
Kosten: geen, vrijwillige bijdrage is welkom

Woensdag 12 juni: excursie langs bloeiende bermen in Raalte
Locatie: op het Hofterrein, verzamelpunt bij het Hoftheater
Aanvang: 19.00 uur
Kosten: geen, vrijwillige bijdrage is welkom

